

Thực đơn

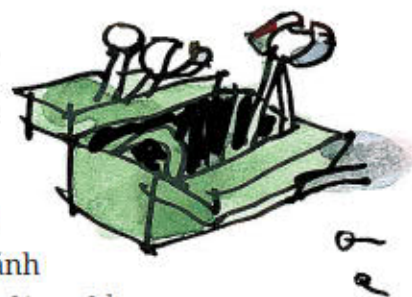
Thường thức triết học

Lao động xây dựng thế giới	3
Thế giới không lao động	5
Lao động, thật vất vả	7
Vất vả nhưng hữu ích	9
Lao động vất vả... nhưng có thể giúp chúng ta hạnh phúc!	10
Không lao động, vẫn sẽ vất vả	12
Khi lao động bóp nghẹt	13
Lao động cũng có thể phá huỷ nhân loại	15
Con người cần thành quả lao động của người khác	17
Giao dịch trở nên phức tạp	19
Phát minh ra tiền	20
Giao dịch đơn giản hơn	22
Giao dịch thay đổi thế giới	25
Tiến bộ	25
Tiến - thật quan trọng	26
Tiến - thật thần kì	27
Cần bao nhiêu tiến thì đủ?	30
Tiến bạc - ngục tù	31
Tiến bạc - tự do	33
Số tay Thường thức triết học	35

Lao động xây dựng thế giới

Từ hàng ngàn năm trước, chim sơn ca vẫn luôn xây tổ như vậy. Chẳng có gì thay đổi. Và khi một chú sơn ca xây xong tổ, chủ ta sẽ dừng lại mà không hề trang trí tổ.

Thuở ban đầu, loài người sống trong hang động, sau đó sống trong lều. Họ vẽ lên vách hang, họ nảy ra ý tưởng dùng cành cây dựng thành lều. Giờ đây, họ xây dựng nên hàng trăm ngôi nhà khác nhau, cái vuông, cái chữ nhật, cái rất cao, cái lại thấp, bằng gỗ, bằng sắt, bằng kính... Thuở khai sơ, con người không xây những căn nhà giống nhau. Họ lao động không chỉ để có một nơi tránh mưa, tránh lạnh và yên giấc. Họ lao động để trang trí nhà cửa, để mái ấm của họ đẹp hơn, thoải mái hơn, chắc chắn hơn, lớn hơn.



Từ hàng ngàn năm trước, hổ ăn thịt linh dương sống. Khi no nê, chúng không đi săn nữa. Khi đói, chúng tiếp tục đi săn và vẫn ăn như vậy.

Con người cũng vậy, họ từng ăn thịt linh dương sống. Sau đó, họ bắt đầu nấu chín thịt, dự trữ thức ăn, sáng tạo các công thức nấu ăn: loài người lao động không chỉ để no bụng. Họ lao động để ăn ngon hơn.

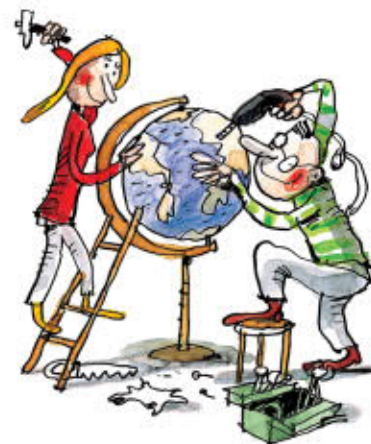
Từ hàng ngàn năm trước, gấu vẫn có một lớp lông như vậy để chống lại giá lạnh.

Còn con người đã bắt đầu may quần áo từ da thú. Họ may quần áo ấm cho mùa đông. Họ không ngừng thiết kế ra những trang phục khác nhau, mang đủ màu sắc. Họ lao động không chỉ để có quần áo mặc, mà còn để mặc sao cho thoải mái, dễ chịu, xinh xẻo, để trở nên đẹp đẽ và làm hài lòng người khác.

Nếu nhìn lại lịch sử nhân loại, chúng ta nhận thấy rằng con người không chỉ lao động để ăn no và sinh tồn. Con người lao động và thay đổi thế giới.

Tất nhiên, khi người lớn đi làm vào buổi sáng, họ không hề nghĩ mình đang lên đường xây dựng thế giới! Nhưng nếu một người tiên sử trở lại Trái

Đất ở thời điểm hiện tại, anh ta sẽ thấy rõ lao động của loài người đã làm thế giới hoàn toàn thay đổi.



Thế giới không lao động

Đây là một câu chuyện ở xứ sở thần tiên. Đêm nào cũng vậy, người dân đặt một phong thư nhỏ trước cửa nhà. Họ viết vào thư danh sách tất cả những vật dụng cần thiết: hoa quả, thịt, sữa, sôcôla, quần áo, sách, trò chơi, đĩa CD, bánh kẹo... Khi họ say giấc, một nàng tiên đến lấy hết thư và quay lại đặt những thứ họ yêu cầu trước cửa. Nàng tiên chẳng bao giờ quên bất kì thứ gì.



Ở xứ sở ấy, không ai phải đi làm cả. Người dân nhặt vỏ sò, đan giỏ, khoét thân cây để làm thuyền và dạo chơi hoặc câu cá, khắc vỏ quả dừa, xây lâu đài cát. Họ có việc để làm, nhưng không có gì bắt buộc.

Một ngày nọ, không ai biết tại sao nàng tiên bỗng dưng biến mất. Mọi người không thấy bất cứ thứ gì trước cửa nữa. Họ đành phải ra khỏi nhà vào mỗi buổi sáng để cuốc đất, trồng rau, hái quả, vắt sữa bò, đi săn, chặt củi để sưởi ấm... Họ làm những việc mà họ từng làm khi nàng tiên còn ở đây, như câu cá hoặc đóng thuyền. Nhưng khác với trước đây, giờ họ buộc phải làm.

Từ khi nàng tiên biến mất, tất cả người dân đều làm việc. Họ buộc phải lao động. Nếu không làm, họ sẽ chết đói.

Chưa bao giờ có ai tìm thấy một nơi như xứ thần tiên đó. Một xứ sở diệu kì nơi mọi thứ đều “đủ đầy”, tức là người dân có tất cả những gì họ muốn, mà không phải làm gì cả.

Lao động, thật vất vả

Con người đã bắt đầu làm việc chỉ vì cuộc sống của họ thiếu thốn. Họ phải kiếm ăn, phải có nơi trú ẩn, phải tự vệ khỏi động vật hoang dã...

Vì bắt buộc phải lao động, chúng ta thường nghĩ ngay lao động là một việc gì đó phiền hà. Vì chẳng ai thích những thứ bắt buộc cả.

Đi học, là một công việc, là bắt buộc. Nếu trẻ em chỉ đến trường khi chúng muốn đến trường thì đấy là một trò chơi, một hoạt động.

Hiển nhiên là lao động không khiến người ta vui sướng nhảy cẫng lên được! Người lớn chẳng mấy khi nói họ thích đi làm. Đôi khi, họ phàn nàn về việc đó. Thậm chí, cách đây lâu thật lâu, trong một ngôn ngữ nói nào đó, từ “lao động” còn mang nghĩa là “công cụ tra tấn”.

Vất vả biết bao khi cày ruộng dưới nắng hay mưa. Vất vả biết bao khi nửa đêm thức dậy nướng bánh mì và bánh sừng bò. Vất vả biết bao khi ngồi hàng giờ trước máy tính. Vất vả biết bao khi làm việc... Nhưng lao động không phải việc vất vả vô ích.



Vất vả nhưng hữu ích

Nhờ lao động, con người tạo ra mọi thứ: nông dân trồng khoai tây, thợ khoá làm chìa khoá, thợ may may quần áo, kiến trúc sư thiết kế nhà cửa...

Những thế hệ nhân loại đầu tiên đã mài đá làm thành dao. Họ đào hố tuyết để bảo quản thịt bằng cái lạnh giống như sử dụng tủ lạnh. Họ đeo gậy làm thành mũi tên. Họ làm thật nhiều thứ hữu ích để sống.

Lao động thật vất vả, nhưng hữu ích: chúng ta cần các sản phẩm lao động để cuộc sống dễ dàng, tiện nghi và thoải mái hơn.

Người thợ mộc vừa làm xong một chiếc ghế xinh đẹp. Ông nhìn nó và nghĩ: "Chiếc ghế này là thành quả lao động của mình."

Ông đã tạo ra thứ gì đó có ích: một chiếc ghế để ngồi. Công việc ấy thật dài và mệt mỏi. Ông đã đổ mồ hôi, đã phải rất nỗ lực. Có lẽ ông còn bị đau khi chạm khắc gỗ hay bị búa làm dập ngón tay. Vất vả đấy, nhưng ông đã làm ra được thứ gì đó có ích. Hơn nữa, ông thấy chiếc ghế này thật đẹp và thoải mái. Ông hài lòng với nó, ông tự hào vì đã làm ra nó.